

Program dla dzieci z trudnościami w nauce w nauczaniu zintegrowanym

opracowała: Agnieszka Strzała

WSTĘP

Pierwsze szkolne kłopoty dziecka wynikają bardzo często z trudności w czytaniu, pisaniu oraz liczeniu. Aby je przezwyciężyć trzeba poznać przyczyny i znaleźć środki zaradcze. Nauka czytania, pisania i liczenia jest czynnością długotrwałą, przy tym skomplikowaną oraz wymagającą pełnej mobilizacji sił dziecka, a także dużego zaangażowania w pracę. Celem pracy wyrównawczej jest likwidacja "luk" w wiadomościach i umiejętnościach ucznia. Wczesne wykrycie i wyrównanie zaburzeń, może skutecznie przeszkodzić ukształtowaniu się niewłaściwych postaw z powodu braku powodzenia w nauce.

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU.

Program zajęć wyrównawczych dla dzieci nauczania zintegrowanego z trudnościami edukacyjnymi w zakresie aktywności polonistycznej i matematycznej, jest zgodny z treściami podstawy programowej. Powstał w celu wyrównania szans edukacyjnych dzieci z brakami w wiadomościach i umiejętnościach szkolnych.

Realizacja programu prowadzona będzie na zajęciach zintegrowanych kl. I – III.

CELE EDUKACYJNE.

Cel główny:

- głównym celem na etapie edukacji wczesnoszkolnej jest wspomaganie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju ucznia. Nabywanie umiejętności czytania, pisania i liczenia.

Cele szczegółowe:

- wyrównywanie braków w wiadomościach i umiejętnościach szkolnych.
- rozbudzanie zainteresowań, wyrabianie własnej motywacji do (pracy) nauki.
- zapobieganie powstawaniu zaburzeń emocjonalnych.
- ułatwienie dziecku umiejętności czytania, pisania i liczenia poprzez ćwiczenia koncentracji uwagi, rozwijanie spostrzegawczości, usprawnianie koordynacji wzrokowej, rozwijanie percepcji słuchowej.
- kształtowanie umiejętności porównywania, segregowania i samokontroli.
- dostosowanie wymagań dla możliwości dziecka.
- poznanie potrzeb.
- stworzenie atmosfery bezpieczeństwa i życzliwości.
- wprowadzanie atrakcyjnych form, metod i zasad pracy.
- planowanie i organizowanie sytuacji sprzyjających przezwyciężaniu trudności w nauce.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

W procesie pomocy dzieciom z trudnościami w nauce bardzo ważną rolę odgrywają aktywność i chęć pracy dziecka. Ważne jest aby dobrać odpowiednie techniki, metody i zasady pracy:

- indywidualizacja, czyli dobór środków i metod w zależności od potrzeb i możliwości uczniów (dla każdego inne);
- zasada stopniowania trudności (przechodzenie od prostych zajęć do złożonych);
- zasada systematyczności : indywidualizacja i modyfikacja wymagań dostosowanych do możliwości dziecka, eksponowanie osiągnięć dziecka w innych dziedzinach działalności.

Metody i techniki aktywizujące:

- burza mózgów - praca z podręcznika,
- zabawa na hasło - puzzle,
- inscenizacje,
- gry dramowe,
- gry dydaktyczne z samokontrolą.

TREŚCI PROGRAMOWE

Ćwiczenia w czytaniu i opracowywaniu tekstów:

- ćwiczenie percepcji wzrokowej,
- ćwiczenie percepcji słuchowej,
- ćwiczenie percepcji słuchowo-wzrokowej,
- nauka czytania sylab, łączenia sylab w wyrazy, wyrazów, zdań i tekstów,
- doskonalenie techniki głośnego, poprawnego i wyrazistego czytania,
- wdrażanie do cichego czytania ze zrozumieniem,
- ustalenie kolejności zdarzeń w opowiadaniu,
- wyszukiwanie najważniejszych fragmentów,
- cechy bohaterów tekstów,
- ocena postaci,
- bohaterowie główni i drugoplanowi,
- miejsce akcji czytanek,

Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu:

- ćwiczenia manualno- graficzne,
- wypowiedzi uczniów na tematy bliskie dzieciom,
- opowiadanie ulubionych bajek, baśni,
- opowiadanie treści tekstów i ilustracji,
- wypowiadanie się całymi zdaniami,
- bogacenie słowniczka uczniów,
- przedstawianie różnych sytuacji w inscenizacjach i grach dramowych,
- formułowanie pytań do tekstu,
- nadawanie tytułów obrazkom i fragmentom tekstów,
- omawianie treści obrazków,
- ćwiczenia sprawności manualnej,
- ćwiczenia przygotowujące do nauki pisania,
- nauka pisania liter, sylab, mieszczona się w liniaturze,
- prawidłowe odtwarzanie i przepisywanie tekstu literami pisanymi,
- ćwiczenia w kształtnym pisaniu,
- stosowanie wielkiej litery,
- prawidłowe układanie i pisanie zdań z rozsypanek sylabowych, wyrazów i zdaniowych,
- pisanie odpowiedzi na pytania,
- pisanie zdań na temat przedmiotów i obrazów,
- opisywanie przedmiotów, porównywanie,
- tworzenie i próby pisania swobodnych tekstów,
- pisanie zaproszenia, listu, życzeń,
- przyspieszenie tempa pisania,
- pisanie w zeszytach w szerokiej linii.

Ćwiczenie gramatyczno-ortograficzne z elementami wiedzy o języku.

- podział wyrazów na mówione głoski, pisane litery,
- wyróżnianie samogłosek i spółgłosek,
- sylaba, dwuznaki, spółgłoski miękkie-rozpoznawanie i stosowanie,
- rodzaje zdań, wielka litera na początku zdania, kropka, pytajnik, wykrzyknik na końcu zdania,
- rozpoznawanie poznanych części mowy, wyszukiwanie ich w tekście,
- stosowanie wielkiej litery,

- pisownia wyrazów z "ó" i "rz" wymiennym,
- pisownia wyrazów z "ó" i "rz" niewymiennym,
- pisownia wyrazów z "rz" po spółgłoskach,
- pisownia wyrazów z "ż" wymiennym i niewymiennym.
- pisanie wyrazów z "h",
- kolejność alfabetyczna wyrazów,
- liczba pojedyncza i mnoga,
- czasy czasowników,
- nauka korzystania ze słownika ortograficznego,

Aktywność matematyczna:

- porównywanie przedmiotów pod względem wyróżnionej cechy, porządkowanie przedmiotów,
- rozpoznawanie figur geometrycznych,
- porównywanie liczebności zbiorów,
- liczenie przedmiotów,
- zapisywanie liczb za pomocą cyfr: jednocyfrowych, dwucyfrowych, trzycyfrowych, czterocyfrowych, prawidłowe odczytywanie,
- porównywanie liczb,
- dodawanie i odejmowanie w zakresie 10,
- dodawanie i odejmowanie w zakresie 20 bez i z przekroczeniem progu dziesiątkowego,
- dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 bez i z przekroczeniem progu dziesiątkowego na konkretach i w pamięci,
- rozszerzenie zakresu liczbowego do 1000,
- dodawanie i odejmowanie typu $100 + 200$, $250 + 30$, $800 - 400$, $950 - 30$,
- rozwiązywanie prostych zadań tekstowych na dodawanie i odejmowanie,
- układanie treści zadań do ilustracji,
- mnożenie i dzielenie w zakresie 30,
- ćwiczenia w mnożeniu i dzieleniu liczb w zakresie 100 na konkretach, zastępowanie mnożenia dodawaniem jednakowych składników.
- umiejętność i szybkie korzystanie z liczydła.
- algorytmy dodawania, odejmowania, sposobem pisemnym,
- rozwiązywanie prostych zadań tekstowych na mnożenie i dzielenie pomocą nauczyciela,
- pisanie dat,
- algorytmy mnożenia i dzielenia sposobem pisemnym przez liczbę jednocyfrową

wykonywane pomocą nauczyciela.

ZADANIA NAUCZYCIELA

- poznanie swoich uczniów, rozpoznanie trudności w nauce oraz umiejętne im zapobieganie;
- stworzenie atmosfery bezpieczeństwa, wzajemnej akceptacji i życzliwości;
- pełnienie roli przewodnika, osoby wspierającej działania uczniów;
- wprowadzenie atrakcyjnych form i metod pracy;
- wzmacnianie wiary we własne siły;
- dążenie do osłabienia u dziecka poczucia mniejszej wartości przez podkreślenie jego zalet pozwalających na uzyskanie sukcesu;
- uwzględnienie w pracy poleceń wykazanych w opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- stosowanie pochwały nawet za najmniejszy sukces, szczególnie w przypadku bezradności w trudnych sytuacjach;
- dostosowanie wymagań do możliwości dziecka.

OCENA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW.

Ocenianie uczniów ma charakter opisowy i jest ujęty w całorocznej ocenie opisowej.

NAUCZYCIEL:

- obserwuje postępy dziecka na prowadzonych zajęciach,
- obserwuje zaangażowanie i wkład pracy uczniów w wykonanie zadania,
- poznaje zainteresowania dzieci,
- ocenia wyniki postępów w formie pochwał,

PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW:

- umie przeprowadzić analizę i syntezę słuchową wyrazów,
- umie coraz ładniej i płynniej czytać,
- rozumie potrzebę doskonalenia techniki czytania,
- umie przeczytać ze zrozumieniem krótki tekst,
- potrafi wyodrębnić najważniejsze zdarzenia w tekście,
- wyodrębnia miejsce akcji oraz bohaterów.
- umie wypowiadać się krótkimi i prostymi zdaniami na różne tematy,
- potrafi opowiedzieć z pomocą nauczyciela bajkę,
- chętnie bierze udział w inscenizacjach,
- potrafi formułować pytania i na nie odpowiadać,

- umie opowiedzieć treść obrazków,
 - zna wszystkie litery i prawidłowo łączy je,
 - prawidłowo pisze w liniaturze,
 - stosuje poznane zasady ortograficzne podczas pisania,
 - rozumie potrzebę korzystania ze słowniczka ortograficznego,
 - stara się pisać starannie i bez błędów,
 - wie jak opisać przedmiot,
 - umie opisywać przedmioty przy pomocy pomocniczych pytań,
 - potrafi napisać krótki swobodny tekst,
 - zna zasady pisania listu, zaproszenia , życzeń,
 - stara się przyspieszyć tempo pracy,
 - umie podzielić wyrazy na głoski, litery, sylaby,
 - zna i potrafi wyodrębnić samogłoski, dwuznaki, spółgłoski miękkie,
 - zna zasady pisania różnych rodzajów zdań,
 - rozpoznaje poznane części mowy,
 - zna alfabet,
 - umie porządkować wyrazy w kolejności alfabetycznej,
 - potrafi rozpoznawać czasy czasownika,
 - wyodrębnia liczbę pojedynczą i mnogą rzeczowników , czasowników,
-
- umie porównać przedmioty pod względem wyróżnionej cechy,
 - zna figury geometryczne,
 - umie liczyć przedmioty,
 - potrafi zapisywać za pomocą cyfr liczby jednocyfrowe, dwucyfrowe, trzycyfrowe, czterocyfrowe,
 - umie zapisane liczby odczytać,
 - umie w pamięci dodawać i odejmować w zakresie 10,
 - umie dodawać i odejmować w zakresie 20 bez i z przekroczeniem progu dziesiątkowego,
 - umie dodawać i odejmować w zakresie 100 w pamięci lub na konkretach ,
 - zna sposoby ułatwiające dodawanie i odejmowanie w zakresie 100,
 - potrafi dodawać i odejmować w zakresie 1000 - zad. typu $100+200$, $800-300$,
 - stara się samodzielnie rozwiązać proste zadanie tekstowe,
 - umie mnożyć i dzielić w zakresie 100 w pamięci, na konkretach i za pomocą dodawania do siebie tych samych składników,
 - rozumie potrzebę pamięciowego uczenia się tabliczki mnożenia,

- umie w razie potrzeby szybko korzystać z liczydła,
- rozumie i stosuje algorytmy dodawania, odejmowania sposobem pisemnym,
- rozumie i stosuje algorytmy mnożenia i dzielenia sposobem pisemnym przez liczbę jednocyfrową korzysta z pomocy nauczyciela,
- dostrzega swoje problemy i stara się je rozwiązywać,
- mierzenie czasu obliczenia kalendarzowe,
- pieniądze, liczenie pieniędzy, płacenie, zabawa w sklep,
- pomiar długości i jednostki długości, pomiar pojemności i jednostki pojemności –pomiar ciężaru i jednostki pomiaru ciężaru , termometr i odczytywanie temperatury.

EWALUACJA PROGRAMU.

Aby przekonać się, czy zrealizowane zostały cele wychowawcze i edukacyjne, oraz w jakim stopniu uczniowie opanowali wymagane umiejętności konieczne jest przeprowadzenie ewaluacji. W jej wyniku otrzymana się informacje niezbędne do oceny wartości merytorycznej i metodycznej programu, oraz wskazówki do modyfikacji. Ewaluacja zostanie przeprowadzona metodą:

- ankiety
- test sprawdzający opanowanie podstawowe wiadomości i umiejętności w kl. III dla uczniów z trudnościami w nauce.
- karty oceny atrakcyjności zajęć.

Opracowała: Agnieszka Strzała

Ankieta dla uczniów.

Podkreśl odpowiedzi.

1. Czy lubisz uczestniczyć w zajęciach zespołu wyrównawczego:

- a) tak
- b) nie
- c) tak sobie

2. Czy lubisz kiedy pani pracuje z Tobą na zajęciach indywidualnych:

- a) tak
- b) nie
- c) tak sobie

3. Zajęcia na zespole wyrównawczym są:

- a) ciekawe
- b) takie sobie
- c) nudne.

4. Czy dodatkowe zajęcia pomagają Tobie lepiej opanować poznany materiał:

- a) tak
- b) nie
- c) tak sobie

5. Czy chciałbyś uczęszczać na zajęcia wyrównawcze w czwartej klasie:

- a) tak
- b) nie

Test sprawdzający opanowanie podstawowych wiadomości i umiejętności po klasie III

Wskazówki.

- Przygotuj kredki i długopis.
- Uważnie przeczytaj wszystkie polecenia.
- Starannie zapisuj wszystkie odpowiedzi.
- Licz uważnie, zapisuj wszystkie wykonane obliczenia.
- Na pytania odpowiadaj całymi zdaniami.

1. Jak masz na imię?

.....

2. Jak się nazywasz?

.....

3. Do której chodzisz klasy?

.....

4. Gdzie mieszkasz?

.....

5. Napisz dzisiejszą datę.

.....

6. Uważnie przeczytaj tekst i podkreśl właściwe odpowiedzi.

Mam na imię Jan, ale koledzy mówią na mnie Panek. Moja rodzina to mama, tata, Zuzia i ja. Zuzia, moja siostra ma jasne włosy związane w ogonki nad uszami. Zuzia chodzi do czwartej klasy, a ja chodzę do trzeciej. Mama jest nauczycielką. Pracuje w szkole i uczy dzieci. Tata

pracuje w firmie komputerowej. W wolnym czasie jeździmy często na wycieczki rowerowe.
Moja rodzina jest wspaniała.

a) Koledzy mówią na Jana:

Tomek Panek Jan

b) Zuzia chodzi do klasy:

drugiej czwartej trzeciej

c) Mama pracuje w:

szkole domu firmie komputerowej

7. Ułóż wyrazy w kolejności alfabetycznej: dom, rodzina, lalka, kwiat, serce.

.....

8. Wpisz podane wyrazy w odpowiednie miejsce w tabelce:

Gotuje, oglądał, kot, Ela, odwiedzają, czerwone, oglądał, róża, miła.

Rzeczowniki Czasowniki Przymiotniki

9. Do podanego zdania ułóż pytanie:

Tata pracuje w firmie komputerowej

.....

10. Uzupełnij zdania czasownikami w czasie teraźniejszym.

chodzić związywać

Jan.....do trzeciej klasy.

Zuzia..... włosy w śmieszne ogonki nad uszami.

11. Wpisz brakujące litery.

Rz lub ż ó lub u h lub ch

- eka d - ł - leb

- aba leśnicz - wka - ałas

g – yb kr – l - oinka

ju - - rządu - herbatniki

12. Napisz kilka zdań o swojej rodzinie. Pamiętaj o zasadach pisowni.

13. Napisz nazwy 5 warzyw.

14. Uzupełnij tekst.

Kraj w którym mieszkasz nazywa się Największą rzeką

w Polsce jest..... Stolicą naszej Ojczyzny jest.....

Polska leży nad Morzem.....Najwyższe góry w Polsce to

.....

15. Określ główne kierunki świata, w kratki wpisz brakujące nazwy:

Wschód

16. Połącz zdania z porami roku.

Ptaki wróciły z ciepłych krajów. ZIMA

Noc jest długa, a dzień krótki . WIOSNA

Z drzew spadają kolorowe liście. LATO

Dzieci pływają w basenie. JESIEŃ

17. Uporządkuj liczby od najmniejszej do największej.

64 32 100 65 70 6

18. Dopisz brakujące liczby na osiach liczbowych.

45

324

19. Oblicz, ile to jest.

$$36+4= \quad 63 - 2= \quad 63= \quad 324=$$

$$23+7= \quad 47- 2= \quad 74= \quad 427=$$

$$14+5= 86-23= 8 5= 56 8=$$

$$18+3= 48-24= 4 6= 63 9=$$

$$74+5= 45 - 6= 5 9= 15 3=$$

20. Wykonaj działania.

$$(36+22)-8=$$

$$(100-20)+13=$$

$$36-(8+4)=$$

$$(100+200)+(600-300)=$$

$$(3 7)+(2 6)=$$

$$(8 4)-(4 3)=$$

21. Wykonaj obliczenia sposobem pisemnym.

$$232 \ 423 \ 256 \ 226 \ 867 \ 963$$

$$2 \ 3 \ +147 \ +433 \ - \ 242 \ -456$$

$$248 \ 2 \ 396 \ 3$$

22. Rozwiąż zadanie.

Klaudia kupiła w sklepie jabłka za 8 zł. i śliwki za 4 zł. Ile Klaudia zapłaciła w sklepie za owoce.

Rozwiązanie:

Odpowiedź:

23. W ogrodzie kwitło 86 tulipanów. W nocy przekwitło 16 tulipanów. Ile tulipanów kwitło na drugi dzień.

Rozwiązanie:

Odpowiedź:

24. Uzupełnij rysunki i podpisy pod nimi.

6 : 00

25. Na rysunku trójkąty pokoloruj na kolor zielony, prostokąty na kolor czerwony.

KLUCZ PUNKTOWANIA

Zadanie Za co Ilość punktów

1 Za prawidłową odpowiedź na pytanie 1

2 Za prawidłową odpowiedź na pytanie 1

3 Za prawidłową odpowiedź na pytanie 1

4 Za prawidłową odpowiedź na pytanie 1

5 Za prawidłową odpowiedź na pytanie 1

6 a ,6 b, 6 c Za wskazanie właściwej odpowiedzi 1

7 Za prawidłowe ułożenie w kolejności alfabetycznej co najmniej 3 wyrazów 1

8 Za prawidłowe wpisanie do odpowiedniej rubryki rzeczowników, czasowników, przymiotników 1

9 Za poprawne ułożenie pytania do zdania 1

10 Za poprawne wpisanie co najmniej 1 czasownika w czasie teraźniejszym 1

11 Za poprawne wpisanie co najmniej 3 z pośród 4 liter w wyrazach,

ó lub u

rz lub ź

, ch lub h

1

1

1

12 Za prawidłowe ułożenie zdań,.

za poprawną pisownię 1

1

13 Za prawidłowe napisanie co najmniej 3 warzyw. 1

14 Za prawidłowe uzupełnienie tekstu z lukami co najmniej 3 wyrazów. 1

15 Za prawidłowe wpisanie kierunków świata. 1

16 Za poprawne połączenie zdań z porami roku,;

lato

wiosna, ,

zima

jesień.

1

1

1

1

17 Za prawidłowe uporządkowanie co najmniej 4 liczb. 1

18 Za prawidłowe wpisanie (80%) liczb na 1 osi liczbowej, na 2 osi liczbowej 1

1

19 Za poprawne obliczenia;

Dodawanie

Odejmowanie

Mnożenie

Dzielenie.

1 (80%)

1 (80%)

1 (80%)

1 (80%)

20 Za prawidłowe wykonanie zadań na kolejność wykonywania działań:

Co najmniej 3 z 4 na zastosowanie dodawania i odejmowania

Co najmniej 1 z 2 na zastosowanie mnożenia i dzielenia.

1

1

21 Za poprawne obliczenie działań sposobem pisemnym:; dodawanie pisemne, ,
odejmowanie pisemne

mnożenie pisemne

dzielenie pisemne.

1

1

1

1

22 Za prawidłowe rozwiązanie zadania,

Za poprawną odpowiedź 1

1

23 Za prawidłowe rozwiązanie zadania,

Za poprawną odpowiedź 1

1

24 Za poprawne uzupełnienie rysunków (co najmniej 1) 1

25 Za prawidłowe pokolorowanie:

Trójkątów

Prostokątów

1

1

Możliwych punktów do zdobycia 46

KARTOTEKA TESTU

Lp. Treści programowe Poziom wymagań Kategoria celów Liczba punktów

1,2,3,4,5 Poprawnie odpowiada na zadane pytania P A 0 - 5

6 Wskazuje właściwą odpowiedź zgodną z przeczytanym tekstem P B 0 - 3

7 Układa wyrazy w kolejności alfabetycznej P B 0 - 1

8 Zna poznane części mowy P B 0 - 3

9 Umie ułożyć pytanie P C 0 - 1

10 Uzupełnia zdania wyrazami w odpowiednim czasie P C 0 - 1

11 Poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne P C 0 - 3

12 Układa krótką wypowiedź pisemną na podany temat P C 0 - 2

13 Zna nazwy warzyw P A 0 - 1

14 Posiada ogólne wiadomości o swojej Ojczyźnie P C 0 - 1

15 Zna kierunki świata na mapie P C 0 - 1

16 Potrafi dopasować zdanie do pór roku P C 0 - 4

17 Umie uporządkować liczby według podanej reguły P B 0 - 1

18 Zna i zapisuje kolejne liczby dwucyfrowe i trzycyfrowe P A 0 - 2

19 Oblicza sumę, różnicę, iloczyn i iloraz P B 0 - 4

20 Stosuje kolejność wykonywania działań P C 0 - 2

21 Zna algorytmy działań pisemnych P B 0 - 4

22,23 Potrafi rozwiązać proste zadanie tekstowe i odpowiedzieć na pytanie zawarte w zadaniu
P C 0 - 2

0 - 2

24 Podaje godziny P C 0 - 1

25 Zna figury geometryczne P B 0 - 2

KARTA OCENY ATRAKCYJNOŚCI ZAJĘĆ

1. Czy uważasz, że byłeś dzisiaj aktywny na zajęciach?

- a) tak
- b) nie
- c) tak sobie

2. Czy zajęcia Ci się podobały?

- a) tak
- b) nie
- c) średnio

3. Które zadanie rozwiązałeś najchętniej?

- a) pierwsze
- b) drugie
- c) trzecie
- d) wszystkie

4. Czy zajęcia były ciekawe?

Wskaż właściwą buzię.

Dzieci mają narysowane trzy buzie (bardzo uśmiechniętą, uśmiechniętą i smutną)

Przykłady ćwiczeń stymulujące rozwój uczniów

Ćwiczenia słuchowe

Realizacja ćwiczeń słuchowych prowadzi do usprawnienia słuchu fonematycznego, tzn. umiejętności wyodrębnienia, różnicowania i identyfikacji fonemów, utrwalania dźwiękowej struktury wyrazów, umiejętności wyodrębniania w różnych pozycjach wyrazu, sylab, głosek, wyuczenia czytania zdaniami bez literowania, rozumienia poleceń, bogacenie słownictwa.

Ćwiczenia słuchowe oparte na materiale bezliterowym

1. Słuchowa analiza podawanego rytmu.
2. Odtwarzanie układu przestrzennego odpowiadajacemu rytmowi, przetwarzanie dźwięków na układy przestrzenne, barwne, graficzne.
3. Odtwarzanie struktur wyrazów w formie sylab: głosek za pomocą klocków.
4. Wybieranie przedmiotów oraz obrazków przedstawiających różne przedmioty na podstawie dźwiękowych właściwości ich nazw.
5. Zabawy z wyodrębnianiem głosek.
6. Zabawowe konstruowanie zdań.
7. Układanie zdań do obrazków.
8. Wydzielanie i liczenie wyrazów w zdaniach – porównywanie zdań.
9. Rozwijanie zdań.
10. Układanie zdań o podanej liczbie wyrazów.

Do wyżej wymienionych ćwiczeń można stosować instrumenty perkusyjne, magnetofon, liczmany, klocki, historyjki obrazkowe, kredki itp.

Ćwiczenia słuchowe realizowane na materiale literowym

Ćwiczenia uwzględniają trzy podstawowe działy:

- a. Analizę i syntezę wyrazową zdań.
- b. Analizę i syntezę sylabową wyrazów.
- c. Analizę i syntezę głoskową wyrazów.

W grupie a wyróżnia się następujące ćwiczenia:

1. Układanie zdań do obrazków i ich zapisywanie.
2. Układanie zdań z rozsypanek wyrazowych
3. Układanie odpowiedzi do pytań.

1. Uzupełnianie tekstów z lukami.

Analiza i synteza sylabowa obejmuje:

1. Wydzielanie sylab w wyrazach i ich liczenie.
2. Wydzielanie sylab początkowych i końcowych w wyrazach.
3. Wyszukiwanie podanych sylab.
4. Tworzenie wyrazów z podanych sylab.
2. Rozpoznawanie sylaby w wyrazie i ustalenie jej położenia.

3. Rysowanie bądź wskazywanie przedmiotów, których nazwy zawierają dane sylaby.

Ćwiczenia usprawniające funkcję wzrokową

Realizacja ćwiczeń wzrokowych służy wyrobieniu sprawności globalnego ujmowania wyrazu i pozostałych elementów składowych języka szybkemu rozpoznawaniu liter, wyodrębnieniu sprawności odwzorowywania koordynacji wzrokowo-słuchowej i czasowo-przestrzennej oraz podnoszeniu poziomu graficznego pisma.

Ćwiczenia percepcji wzrokowej na materiale bezliterowym obejmują:

1. Składanie obrazka z części wg wzoru.
2. Dobieranie par jednakowych obrazów.
3. Układanie wg wzoru.
4. Dobieranie jednakowych figur geometrycznych – różnicowanie wg kształtu, wielkości, koloru.
5. Różnicowanie obrazków na podstawie szczegółów.
6. Wypełnianie konturów: rysowanie, malowanie, wyklejanie, wylepianie, rysowanie szlaków, kopiowanie.
7. Wycinanie wg szablonów.
8. Określanie kształtów graficznych w powietrzu, rysowanie wg szablonu, odtwarzanie ich z pamięci.

Ćwiczenia wzrokowe oparte na materiale literowym

Realizacja ćwiczeń wzrokowych opartych na materiale literowym obejmuje:

- a. analizę i syntezę wyrazową zdań,
- b. analizę i syntezę sylabową wyrazów,
- c. analizę i syntezę literowo-głoskową wyrazów.

Ćwiczenia doskonalące analizę i syntezę wzrokową na materiale literowym, sylabowym i wyrazowym obejmują:

1. Obrysowywanie liter wskazanych przez nauczyciela, wykonanie ich z różnych materiałów.
2. Wybieranie spośród różnych zdań, właściwych dla danej ilustracji.
3. Cięcie zdań na wyrazy i ich składanie.
4. Wyszukiwanie wskazanych zdań w napisanym tekście.
5. Uzupełnianie zdań z lukami.
6. Budowanie tekstu w oparciu o ilustrację.
7. Pisanie z pamięci wyrazów i zdań.

Pomocą przy realizacji wyżej wymienionych ćwiczeń są kolorowe historyjki obrazkowe, rozsypanki literowe, sylabowe, wyrazowe, teksty z lukami, alfabet ruchomy, stempelki, gry dydaktyczne.

W grupie ćwiczeń z zakresu analizy i syntezy głoskowej znajdują się następujące ich rodzaje:

1. Naśladowanie dźwięków.
2. Powtarzanie bez obrazu graficznego głosek i ciągu głosek.
3. Rozpoznawanie głosek w różnych pozycjach wyrazu.
4. Wybieranie obrazów, których nazwy rozpoczynają się od tej samej podanej głoski, pierwszej głoski, takiej samej głoski.
5. Rozpoznawanie samogłosek.
6. Różnicowanie głosek (segregowanie obrazów) na dwie grupy zależnie od tego, jaka z podanych głosek znajduje się w ich nazwach.
7. Tworzenie wyrazów z daną głoską, tworzenie nowych wyrazów przez przestawienie lub odrzucenie głosek.

Do realizacji zadań służą pomoce: alfabet obrazkowy, rozsypki literowe, sylabowe, wyrazowe, materiały ilustrowane, zegary, suwaki.

Usprawnienie funkcji słuchowej mogą służyć następujące zabawy:

- Zabawa w ZOO – dzieciom nadajemy nazwy zwierząt lub ptaków. Poszczególne dzieci wzywane, najpierw zwierzęta z głoską "a", następnie "o" oraz "a" i "e", aż do wyczerpania wyznaczonych nazw.
- Zabawa w sklep – dzieci otrzymują po dwa kartoniki z literą "p" i "d". Na stole leżą obrazki z rysunkami: beczka, patyk, buty, balon, pies, parasol, buda, pole, bat, itp. Dzieci kupują za literkę obrazek i wystukują litery, z których składa się dany wyraz.

A oto przykłady ćwiczeń – zabaw.

Nauczyciel zawiesza dzieciom na szyi napisane na kartonikach litery (m, d, t, k, o, a). Dzieci kolejno "ustawiają" z tych literek wyrazy – układanka wyrazów z rozsypki literowej.

Sylabowy łańcuch – ustawiamy sylaby z rozsypki w ciąg tak, by dwie sąsiednie sylaby tworzyły sensowny wyraz, np.: -so -wa -ta-ma -ra-da -ry-ba -le-ki -je-dzie. Następnie odczytujemy wyrazy i zapisujemy w zeszytach.

Ćwiczenia sprawności manualnej i graficznej

Podstawowym celem tej grupy ćwiczeń jest poprawienie sprawności manualnej, by dziecko mogło dostatecznie radzić sobie w czynnościach wymagających wykonania drobnych, precyzyjnych ruchów ręki.

Do ćwiczeń zaliczamy:

1. Różnobarwne łamanki papierowe.
2. Lepienie z plasteliny, wycinanki, wydzieranki, naklejkanki.
3. Nawlekanie różnych elementów, wyszywanie, pisanie na maszynie, gra na instrumentach.
4. Obwódzenie szablonów, kalkowanie, wypełnianie konturów.

5. Odwzorowywanie elementów literopodobnych.

Ćwiczenia w czytaniu i pisaniu

Zasadniczym celem ćwiczeń w czytaniu jest nie tylko przezwyciężenie trudności, ale i doprowadzenie przez wielorakie ćwiczenia do czytania całościowego.

Ćwiczenia w czytaniu obejmują następujące rodzaje ćwiczeń:

1. Uzupełnianie podpisów pod obrazkami.
2. Segregowanie kartek z wyrazami według ustalonego porządku.
3. Dobieranie obrazków do treści zdań i zdań do obrazków.
4. Wykonanie polecenia napisanego na tablicy.
5. Pisemne formułowanie odpowiedzi na postawione pytania.
6. Rysowanie ilustracji do tekstu.
7. Wyszukiwanie w tekście odpowiedzi na postawione pytania.
8. Układanie rozsypanek.
9. Czytanie tekstów z przesłanką.
10. Czytanie ciche, głośne, szeptem i półszepem.
11. Czytanie grupowe, z podziałem na role oraz wzorowe czytanie nauczyciela.

Ćwiczenia w pisaniu:

1. Pisanie liter.
2. Przepisywanie zdań, układanie i przepisywanie wg określonej zasady.
3. Porządkowanie wyrazów w zdania, uzupełnianie luk w zdaniach.
4. Układanie zdań z podanych wyrazów.
5. Układanie zdań do obrazków.
6. Rozwiązywanie zagadek i rebusów.
7. Pisanie z pamięci wyrazów i zdań.
8. Pisanie ze słuchu wyrazów i zdań.
9. Redagowanie i zapisywanie zdań.
10. Uzupełnianie luk w zdaniach.